

FYLKESNEMNDA FOR BARNEVERN OG SOSIALE SAKER
SENTRALENHETEN FOR FYLKESNEMNDENE

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD)
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Dato : 10.06.2016

16/00260-4 Høringsuttalelse - Kvalitets- og strukturreform i barnevernet

Det vises til høringsnotatet Kvalitets- og strukturreformen i barnevernet – forslag til endringer i barnevernloven, datert 17.3.2016.

Nedenfor følger uttalelse fra Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker.

Høringsuttalelse om forslag til endringer i barnevernloven, kvalitets- og strukturreformen

Fylkesnemndene har ikke særlige kommentarer til de innledende kapitlene.

Fosterhjemstilbudet (høringsnotatet kapittel 6)

På fosterhjemsområdet foreslår departementet at kommunene får økt faglig og økonomisk ansvar. Statens ansvar for rekruttering, opplæring og veiledning av fosterhjem foreslås overført til kommunene. Det foreslås å avvikle refusjonsordningen for fosterhjem og overføre midlene til kommunen. Staten beholder et lite antall spesialiserte fosterhjem for barn med særskilte behov der alternativ plassering ville vært institusjon, og vil opprettholde et spisskompetansemiljø på fosterhjem i Bufdir. Direktoratet vil tilby faglig støtte gjennom faglige anbefalinger og støttefunksjoner for kommunene, for eksempel nasjonale rekrutteringskampanjer.

Fylkesnemndene ser at departementets forslag om at kommunene skal få et helhetlig faglig og økonomisk ansvar for fosterhjem vil kunne bidra til økt satsing på forebygging og tidlig innsats i kommunene samt helhetlig og tilpasset hjelp til barn og familier. Kommunalt ansvar vil kunne gi økt insentiv til forebygging for å unngå omsorgsovertakelse og fosterhjemsplassing. Hvis plassering viser seg nødvendig, vil kommunal nærhet til barn og familie kunne føre til bedre plasseringsalternativ.

Fylkesnemndene ser samtidig en rekke utfordringer ved den løsningen departementet foreslår.

Fylkesnemndene finner grunn til å påpeke at det har vist seg vanskelig for Bufetat å skaffe et nødvendig antall fosterhjem. Særlig de litt eldre barna har opplevd å måtte vente uforholdsmessig lenge i midlertidige beredskapshjemsplassing. Dette fører til større belastninger for barna og mer alvorlige brudd enn det som alt ligger implisitt i situasjonen. Dette kan igjen føre til større belastninger på det fosterhjemmet som tilslutt etableres, og øke risikoen for fremtidige brudd også her. Samtidig har det vist seg vanskelig for en del kommuner å sørge for god nok oppfølging av de etablerte fosterhjemmene.

Postadresse:
Postboks 8199 Dep.
0034 OSLO

Kontoradresse:
Schweigaardsgate 10, 3. etg
0185 OSLO

Telefon:
+47 23 32 10 00

Telefaks:
+47 23 32 10 01

E-post: sentralenheten@fylkesnemnda.no

Departementets formål med endret ansvarsdeling er å øke tilgangen på riktige fosterhjem. En overføring av det helhetlige ansvaret for fosterhjem til kommunene, som allerede har vansker med å innfri alle krav til godt barnevernsarbeid, kan innebære risiko for *enda større* vansker på dette området.

Vanskene med å rekruttere fosterhjem vil ikke forsvinne ved en overføring av ansvar. Kommune-Norge består av mange kommuner med store variasjoner seg imellom, hvor svært mange er små kommuner med begrensede faglige og økonomiske ressurser. En må forvente fortsatte og økte rekrutteringsvansker for mange av disse. Konsekvensen vil kunne bli at kommunene i økt grad må kjøpe tjenester av private aktører, noe som igjen kan føre til en uoversiktlig situasjon, med uønskede variasjoner i fosterhjemstilbudet og manglende eller vanskelig kostnadsstyring. En sårbar kommuneøkonomi vil kunne føre til at utsatte barn ikke får dekket sine behov.

Barns behov for fosterhjem følger ikke alltid kommunegrensene. Barnets familienettverk kan være i andre kommuner, eller det kan være nødvendig å plasseres barnet utenfor egen kommune av andre grunner. Som påpekt i høringsnotatet på side 44 vil kommuner med mye ressurser kunne rekruttere fosterhjem i omkringliggende kommuner, noe som igjen kan skape vanker for disse, og øke behovet for å kjøpe tjenester av private aktører ytterligere. Ved behov for fosterhjem utenfor hjemkommunen, kan andre kommuner vanskeliggjøre rekrutteringen ved å «holde på» sine fosterhjem for å dekke et eget fremtidig behov. Her vil grunnlaget for interessemotsetninger mellom kommunene være stort. Som påpekt av Vista Analyse, vil et utstrakt kommunesamarbeid være en absolutt forutsetning for at kommunene skal overta rekrutteringsansvaret for fosterhjem. Å etablere et slikt stabilt samarbeid for landets mange og ulike kommuner, vil være en særdeles utfordrende oppgave. Det er et stort dilemma, dersom en av våre mest utsatte grupper, barn med behov for ny omsorgsbasis, som en konsekvens kan bli utsatt for vilkårlighet og manglende eller utilfredsstillende omsorgsløsninger. Målet om å gi utsatte barn riktig hjelp til rett tid, kan snarere tilsi et behov for et nasjonalt fosterhjemsregister, eventuelt et støtteapparat som dekker større geografiske områder.

Departementet påpeker at dagens finansieringsløsning er ressurskrevende og skaper konflikter. Dette understreker de komplekse siden ved fosterhjemsetablering, som antakelig også, i alle fall langt på vei, vil gjøre seg gjeldende etter en ansvarsoverføring. Fylkesnemndene påpeker at dagens ordning innebærer et bestående apparat for løsning av eventuelle konflikter som også gir mulighet til konkret tilpasning i enkeltsaker. Det kan ikke utelukkes at dagens ordning vil kunne forenkles og avbyråkratiseres etter en helhetlig gjennomgang.

Som påpekt av departementet har behovet for fosterhjem økt, og rekrutteringen er vanskelig. Det er ikke fylkesnemndenes erfaring at kommunene overforbruker støttetiltak til fosterhjemmene. Det er snarere grunn til å tro at de rekrutteringsvanskene en ser, har en sammenheng med at både finansieringen og den mulighet for veiledning og oppfølging som fosterhjemmene får, ikke tilfredsstillende det behovet fosterforeldre opplever å ha. Fylkesnemndene mener at man må være særlig oppmerksom på disse utfordringene ved en eventuell overføring av ansvar, noe som må vise seg gjennom en forsvarlig overføring av ressurser til kommunene sammen med oppgavene.

Fylkesnemndene forstår høringsnotatet slik at de foreslåtte endringene skal gjennomføres innenfor de til enhver tid gjeldende kommunale budsjettammer. Fylkesnemndene anser at dette ikke vil være tilfredsstillende for å møte de forventede utfordringer, og mener at en eventuell overføring av ansvar og oppgaver på dette området må følges av økte, øremerkede overføringer til kommunene.

En overføring av ansvar til kommunene, må ikke føre til at manglende faglige, økonomiske og personellmessige ressurser forårsaker at barn med behov for fosterhjemsplassering ikke får nødvendig hjelp.

Fylkesnemndene er etter dette *delt* i synet på departementets forslag om å overføre det faglige og økonomiske ansvaret på fosterhjemsområdet til kommunene. *Dels* anser fylkesnemnda at en overføring av oppgaver som foreslått *kun* kan skje dersom de alvorlige utfordringene som er skissert foran og i høringsnotatet, møtes med funksjonelle tiltak og nødvendig ressurser. *Dels* mener fylkesnemndene at risikoen for ustabilitet og økte vansker på fosterhjemsområdet er for stor, og at konsekvensene for de allerede utsatte barna er for risikofylte til at en slik overføring kan anbefales.

Fylkesnemndene er under enhver omstendighet enig i at staten beholder ansvaret for å rekruttere fosterhjem til særlig utsatte grupper barn med spesifikke omsorgsbehov.

Fylkesnemndene er enige i at det framstår som hensiktsmessig å flytte gjeldende § 4 i fosterhjemsforskriften, om at kommunen alltid skal vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, inn i barnevernloven § 4-22 og at dette vil kunne bidra til å tydeliggjøre kommunens ansvar for å vurdere familie og nære nettverk som potensielle fosterhjem. Plassering i nettverk er ofte tema i fylkesnemndenes saker, og da for eksempel som et subsidiært forslag til vedtak fra privat part i saker om omsorgsovertakelse, om at barnet skal plasseres hos familie. Det er i slike tilfeller viktig at kommunen følger opp sin utredningsplikt, slik at fylkesnemnda har tilstrekkelig og forsvarlig grunnlag for å kunne vurdere et vilkår om bestemt plasseringssted etter barnevernloven § 4-15 andre ledd andre punktum.

Institusjonene (høringsnotatet kapittel 7)

Bufetat beholder det helhetlige ansvaret for institusjonstilbudet og for inntak i institusjon. Departementet foreslår å gi kommunene økt valgfrihet ved bruk av institusjonsplasseringer uavhengig av om plassen er statlig eller privat. Departementet foreslår å øke nivået på og differensiere den kommunale egenandelen. Departementet vil utrede alternative måter å organisere eierskapet for de statlige barneverninstitusjonene på, blant annet med sikte på å styrke Bufdirs uavhengige rolle som faglig premissleverandør for barnevernet.

Fylkesnemndene er av den oppfatning at forslaget om økt valgfrihet for kommunene ved bruk av institusjonsplasser, uavhengig av om plassen er statlig eller privat, framstår som hensiktsmessig. Dette vil kunne medføre bedre mulighet for å finne det plasseringssted som faglig og materielt er best egnet til å tilby barnet tilfredsstillende hjelp sett i forhold til formålet med plasseringen. I saker etter barnevernloven § 4-24 siste ledd er det et vilkår at den aktuelle institusjonen faglig og materielt er i stand til å tilby barnet tilfredsstillende hjelp sett i forhold til formålet med plasseringen, noe som er gjenstand for vurdering fra fylkesnemndas side. Økt valgfrihet kan også føre til at forslaget om institusjon innkommer nemnda tidligere under saksforberedelsen. Nemndene har i noen saker erfart at forslaget kommer svært tett opp til forhandlingsmøtet.

Akuttilbudet (høringsnotatet kapittel 8)

Når det gjelder akuttilbudet, foreslår departementet å gi staten plikt til å bistå kommunene ved akuttplasseringer i institusjon eller fosterhjem. Dette innebærer at kommunene skal kunne henvende seg til Bufetat dersom kommunen selv ikke har et egnet tiltak for et barn som plasseres akutt. Kommunen betaler egenandel ved bruk av akuttinstitusjon og beredskapshjem som Bufetat tilbyr.

Etter fylkesnemndenes oppfatning er et avgjørende at tilgang til beredskapshjem og akuttinstitusjoner ikke påvirker vurderingen av akutt inngripen. Tilsikringen av dette bør være et statlig ansvar, som foreslått.

Hjelpetiltak i hjemmet (høringsnotatet kapittel 9)

Det sentrale spørsmålet som stilles er hvorvidt spesialiserte, kunnskapsbaserte hjelpetiltak fortsatt bør tilbys av andrelinjetjenesten i barnevernet, eller om det bør satses på en utvikling av kompetanse knyttet til kunnskapsbaserte hjelpetiltak i førstelinjetjenesten.

Fylkesnemndene ser mange fordeler ved de foreslåtte endringene, og mener en overføring av ansvar for alle hjelpetiltak til kommunalt nivå har gode grunner for seg.

Som påpekt i høringsnotatet vil overføring av ansvaret for hjelpetiltak til kommunene kunne gi bedre samsvar mellom tilbud og behov. Nærhet til brukerne vil gi større mulighet til å tilpasse tiltakene, prioritere ressursene og følge opp tiltakene tett. Målsettingen må være en ytterligere bedring av foreldrenes mulighet til å gi sine barn tilfredsstillende og utviklingsstøttende oppvekstvilkår i eget opprinnelseshjem. På den annen side vil overføring av flere oppgaver til det kommunale systemet by på en rekke utfordringer som etter fylkesnemndenes oppfatning må avklares.

Buudir slutter at flere barn og unge har behov for atferdsbehandling enn dem som mottar denne typen hjelp i dag. Det er ikke urimelig å anta at det samme kan være tilfelle for andre typer spesialiserte tiltak rettet mot foreldreferdigheter og omsorgskompetanse. Det er dermed helt avgjørende at en eventuell overføring av oppgaver, samtidig frigjør ressurser på en måte som gir flere borgere med behov et godt nok tilbud.

Med den samlede ressurstilgangen (personell, økonomi m.m.) som de kommunale barneverntjenestene har i dag, er inntrykket at mange tjenester strever med både å organisere og bemanne den forutsatte tiltakslinjen, som helt grovt kan skisseres slik:

- Forebyggende arbeid på generelt plan
- Administrasjon, organisasjon og drift

- Mottak / vurdering / undersøkelse av meldinger
- Motivere / etablere / gjennomføre eller følge opp hjelpetiltak
- Evaluere / vurdere / endre hjelpetiltak – kanskje flere ganger
- Følge opp private plasseringer

- Mottak / vurdering / undersøkelse og akuttvedtak i krisesituasjoner
- Effektivering av akuttvedtak
- Følge opp plassering i akutttiltak
- Motivere / etablere / gjennomføre eller følge opp hjelpetiltak
- Evaluere / vurdere / endre hjelpetiltak
- Sørge for god tilbakeføring til hjemmet, eller:

- Skrive sak til fylkesnemnda
- Møte i fylkesnemnda
- Parallelt følge opp barn, unge og foreldre, hjemme og ute
- Skaffe plasseringssted
- Sørge for en eventuell god tilbakeføring til hjemmet og nye tiltak om barneverntjenesten ikke gis medhold, eller:

- Etablere barna i fosterhjem og følge opp barna, fosterhjemmet og foreldre, alternativt etablere ungdom i institusjon og bidra til oppfølging
- Følge opp samværsordninger med foreldre og andre familiemedlemmer
- Forberede og gjennomføre rettslige behandlinger
- M.m.

Den kommunale barneverntjenesten har et meget stort og variert ansvarsområde. Det er avgjørende med kvalitet i alle ledd. De vurderingene som skal gjøres og de beslutningene som skal tas forutsetter både god faglig kompetanse og bred og variert erfaring. Det er fylkesnemndenes inntrykk at mange kommunale barnverntjenester sliter med å få en forsvarlig bemanning og å beholde kompetente og stabile arbeidstakere i de ulike leddene. Overføring av ytterligere ansvar og oppgaver til det kommunale barnevernet, må derfor føre til en realistisk gjennomgang og oppgradering av utdanningssystemet for barnevernsansatte og den øvrige ressursituasjonen.

Utvikling av kunnskapsbaserte tiltak på kommunalt nivå vil kunne trekke ytterligere ressurser vekk fra ordinær saksbehandling. Det behovet for økte ressurser og et bedret utdanningstilbud som alt i dag foreligger innen barnevernsfeltet, vil forsterkes ytterligere og må møtes med adekvate tiltak.

Barneverntjenesten har i dag det som omtales som en dobbelt rolle, hvor de både utreder og tilbyr frivillige hjelpetiltak, samtidig som samme etat - ved behov - tar beslutning om å fremme tvangssaker. Dette vanskeliggjør i en del tilfelle et tillitsfullt samarbeid mellom tjenesteyter og mottaker. Etter fylkesnemndenes oppfatning er det en risiko for at denne problematikken blir skjerpert om barneverntjenesten også skal gjennomføre tiltakene. Dagens ordning, hvor spesialiserte hjelpetiltak i hovedsak tilbys på statlig regionalt nivå, innebærer at en utenforstående instans kommer inn i saken og kan møte foreldre og barn og se deres sak med andre øyne. Dette gir mulighet for økt åpenhet og nye innfallsvinkler, eller også en støtte fra eksternt hold til barneverntjenestens arbeid og vurderinger.

Fylkesnemndene anser det derfor helt som helt avgjørende at etablering og utvikling av hjelpetiltak på kommunalt nivå må gjøres tverretatlig, og involvere et bredt utvalg av kommunale tjenester i tillegg til barneverntjenesten. Slik vil en kunne oppnå åpenhet, tverrfaglig tenkning og en felles opplevelse av ansvar for gode og helhetlige tiltak. Helsetjeneste, psykiatritjeneste, skole- og oppvekstetat og PP-tjeneste vil være mulig samarbeidsetater.

I høringsnotatet, punkt 9.3, er det påpekt at dagens system gir risiko for tiltaksstyrt hjelp, samt uforutsigbarhet i tilbudet og ujevn geografisk tilgang til tjenester. Fylkesnemndene finner grunn til å påpeke at en fullstendig overføring av ansvar for alle hjelpetiltak til kommunene sannsynligvis vil kunne gi en tilsvarende risiko. Mange kommuner vil mangle personellmessige ressurser til å utvikle et variert tiltakstilbud. Det er også en klar risiko for at de planlagte økonomiske overføringene til kommunene ikke vil oppfattes som tilstrekkelig til å utføre de pålagte oppgavene og treffe de faglig forsvarlige tiltakene i det enkelte konkrete tilfellet. Kommuneøkonomien vil variere fra sted til sted, og styringen av ressursene til riktig tiltak vil være komplisert. Et system hvor økonomiske gevinster eller innsparinger kan bli styrende for valg av tiltak, vil fortsatt kunne føre til at barn som trenger kostbare og spesialiserte tiltak, og barn som trenger plassering utenfor hjemmet, ikke får riktig hjelp til rett tid. Klare retningslinjer for kommunalt tverretatlig samarbeid må etableres.

I Prop. 106 L, punkt 11.2.1, høyre spalte, framgår at barnets beste skal baseres på fire faglige prinsipper, hvor ett er kalt Mildeste effektive inngrep. Dette innebærer at det ikke skal benyttes mer inngripende tiltak enn nødvendig. En like viktig side av dette prinsippet er imidlertid at de tiltakene som settes inn skal være *tilstrekkelig omfattende* til å ha nødvendig effekt. Vi har sett eksempler på at begrensede tiltak utprøves i for lang tid. En overføring av alt ansvar for hjelpetiltak til kommunene, må ikke innebære at man renonserer på kravene til helhetlige og tilstrekkelig omfattende tiltak.

Fylkesnemndene vi påpeke behovet for høy faglig kvalitet i de hjelpetiltakene som forutsettes å bli utviklet på kommunalt nivå. Det statlige barnevernet tilbyr i dag en rekke spesialiserte hjelpetiltak som langt på vei har det til felles at de er utviklet av spesialiserte fagmiljøer og på bakgrunn av evidensbasert kunnskap. Fylkesnemndene er opptatt av at den faglige kvaliteten på hjelpetiltakene kan bli redusert, dersom man avvikler dagens tilbud fullstendig og/eller for raskt og med forutsetning om at kommunene selv skal tilpasse og utvikle hjelpetiltak. Det framgår i punkt 9.4.2 at statens rolle tenkes dreid mot generell kunnskapsutvikling og faglig veiledning. Det heter videre i punkt 9.5.1 at Bufdir bør, blant annet via Atferdssenteret, beholde en rolle knyttet til opplæring og lisensiering i tiltak. Fylkesnemndene er enig i dette, men understreker i tillegg viktigheten av at de enkelte tiltakene undergis jevnlig evaluering, med evalueringsprosesser som også må kvalitetssikres. Etter nemndas oppfatning bør det utvikles et overordnet sentralt kvalitetssikringssystem i regi av Bufdir. Dette kan for eksempel etableres etter mønster av det som skisseres under punkt 9.2.4 om Atferdssenterets ansvar i utviklingsprosjektet TIBIR.

Utredning av sped- og småbarn, herunder om sentre for foreldre og barn (høringsnotatet kap.10)
Departementet foreslår at det statlige barnevernet får en lovbestemt plikt til å tilby utredninger av utsatte sped- og småbarn i alderen 0-6 år.

Etter departementets oppfatning tilsier både hyppigheten og kompleksiteten i saker hvor utredning av sped- og småbarn er aktuelt, at staten tar et særlig ansvar for å bygge opp bærekraftige fagmiljøer. Fylkesnemndene er enig i dette og slutter seg til departementets forslag.

Statens ansvar innebærer en plikt til å vurdere barneverntjenestens søknad om utredning. Søknaden vurderes på bakgrunn av kommunens fremstilling av saken, og kan innvilges eller avslås. Det er kommunen som har nærhet og kjennskap til barnet og familien, og det er et dilemma at staten kan avslå søknaden og slik underkjenne den vurderingen det lokale barnevernet har gjort av barnets og foreldrenes behov. Vurderingen regnes ikke som enkeltvedtak og kan ikke påklages, og fylkesnemndene understreker derfor viktigheten av god kommunikasjon mellom stat og kommune under behandlingen av søknaden, samt vilkåret om at statens vurdering skal dokumenteres og begrunnes.

Fylkesnemndene slutter seg til behovet for forutsigbarhet, som bør sikres gjennom å utvikle faglige retningslinjer, samt forslaget om at reglene i barnevernlovens § 4-3 utvides til å gjelde tilsvarende når Bufetat utreder barn i alderen 0-6 år.

Ansvarlige for utredningen har opplysningsplikt etter barnevernloven § 6-4, og må være forberedt på å møte personlig som vitne, dersom saken skal behandles i fylkesnemnda eller i rettsapparatet. Utredningen må forutsettes å ha stor bevismessig betydning i saken, og muntlig forklaring vil normalt være påkrevet. Det vil også kunne være påkrevet med vitneforklaringer om selve vurderingen av kommunens søknad, særlig i tilfelle hvor søknaden er avslått.

Flere sentre driver i dag en blandet virksomhet som omfatter observasjon, utredning, tilbud om omsorgsendrende hjelpetiltak samt anbefaling i forhold til fremtidig omsorgssituasjon. Denne

blandingen av formål og tiltak kan skape frykt hos foreldre, som argumenterer i fylkesnemnda med at det har vært vanskelig for dem å ta imot kompetansehevende og omsorgsendrende tiltak, når de samtidig er under utredning med tanke på omsorgsovertakelse. Disse situasjonen kan i bevismessig sammenheng svekke verdien både av utredningen og hjelpetiltaket, og krever en særlig ivaretagelse av foreldrene gjennom informasjon og god kommunikasjon.

Departementet stiller seg tvilende til om opphold i sentre for foreldre og barn, der hovedformålet er å utrede foreldrenes omsorgsevne og barnets behov for tiltak, vil omfattes av fylkesnemndenes utvidede hjemmel til å pålegge hjelpetiltak, jf. barnevernloven § 4-4. Fylkesnemndene er enig i denne vurderingen når hovedformålet med oppholdet er utredning. Det forekommer imidlertid at fylkesnemndene ser et behov for å stanse behandlingen av en pågående sak for å etablere et bredere kunnskapsgrunnlag i saken. I slike situasjoner kan det primære ønsket være et opphold i senter for foreldre og barn. Dersom det ikke kan etableres et slik opphold, vil det måtte oppnevnes en sakkyndig, som utreder saken på vanlig måte. Dette kan være komplisert i saker der foreldre og barn ikke bor sammen på behandlingstidspunktet. Fylkesnemndene mener det må tas høyde for slike «akutte» behov i tilretteleggingen av inntaksprosedyrer.

Departementet viser til at utredninger foretatt av barneverntjenesten, i institusjoner eller i sentre for foreldre og barn ikke omfattes av de rapporter som skal vurderes av Barnesakkyndig kommisjon. Begrunnelsen for dette er at kontrollen med arbeidet skjer gjennom de kontroll- og tilsynsordninger som gjelder for disse områdene. Det er lagt opp til at tilsvarende skal gjelde for statlige utredninger av barn i alderen 0-6 år.

Fylkesnemndene stiller spørsmål ved dette, og mener det må vurderes å la utredninger som nevnt bli omfattet av ansvarsområdet til Barnesakkyndig kommisjon, både der tiltak foreslås og der tiltak ikke foreslås. Sentrene legger fram omfattende utredninger, som regel med bruk av spesialisert kartleggingsverktøy og avanserte psykologiske tester. Utredningene foretas gjerne av to personer med ansvar for forskjellige deler av utredningen, hvor minst en er psykolog. Observasjoner foretatt av den ene, kan tjene som grunnlag for faglige vurderinger foretatt av den annen. Det avgis en rapport som er fullt ut sammenlignbar med de sakkyndige utredningene som foretas av psykologer engasjert av barneverntjenesten eller oppnevnt av fylkesnemnda eller domstolen. Den bevismessige betydningen av utredningen er meget stor. Det redegjøres i dag ikke for noen form for overordnet vurdering eller kontroll med det arbeidet som utføres i den konkrete saken. Så vidt en kjenner til foretas ikke noen overprøving eller vurdering av om ytterligere forhold bør avklares, kommenteres eller vektlegges. Fylkesnemndene kan ikke se at det er noen grunn til å utelate disse utredningene fra kontroll av Barnesakkyndig kommisjon.

Fylkesnemndene har ikke særlige kommentarer til departementets forslag til finansiering, egenandeler og differensiering av disse.

Regulering av organiseringen av andrelinjetjenesten (høringsnotatet kapittel 11)

Fylkesnemndene vil trekke fram at andrelinjetjenesten må organiseres slik at den blir best i stand til å bidra til kvalitet og kompetanse i førstelinjetjenesten, det vil si at de statlige barnevernmyndighetens organisering gjør dem best mulig egnet til å bistå den kommunale barneverntjenesten faglig. Dette må være et overordnet hensyn ved organiseringen av de statlige barnevernmyndighetene.

Fylkesnemndene er enig i behovet for å utrede mulige endringer i organiseringen av de statlige barneverninstitusjonene, og slutter seg til angivelsen av hovedformål og tilleggsformål med en slik utredning, høringsnotatet pkt. 11.4, side 113.

Organiseringen av de statlige barnevernmyndigheter er komplisert og det kan oppleves vanskelig å holde oversikt over nivåer og ansvarsområder. Etter fylkesnemndenes oppfatning er det hensiktsmessig at loven gir en overordnet skisse av organiseringen, de sentrale aktører og deres ansvarsområde. Det er naturlig at en slik oversikt fortsatt forefinnes i § 2-2 eller § 2-3. Fylkesnemndene kan dermed ikke slutte seg til forslaget om å oppheve barnevernloven § 2-2 første ledd, og heller ikke til begrunnelsen for å oppheve bestemmelsen. Bestemmelsen må for det første sies å utpeke de statlige barnevernmyndighetene i egentlig forstand. Fylkesnemndene og Barnesakkyndig kommisjon står på siden av og overprøver barnevernmyndighetene. Bestemmelsen går altså ikke lenger enn til å utpeke de statlige barnevernmyndighetene som står under ledelse av departementet. At fylkesnemndene og Barnesakkyndig kommisjon ikke er nevnt i bestemmelsen, er dermed naturlig, siden nemndene og kommisjonen i sin hovedvirksomhet er uavhengige av departementet.

Kvalitet og kompetanse i det kommunale barnevernet (høringsnotatet kapittel 12)

Fylkesnemndene tar utgangspunkt i at Vista Analyse i sin utredning har understreket at oppgaveoverføringer fra stat til kommune ikke kan tilrås uten bedre kvalitet i det forebyggende arbeidet, veiledning til kommunene om hvordan oppgaver bør løses, og bredere kompetanse i barneverntjenestene. Fylkesnemndene slutter seg til denne vurderingen og understreker betydningen av å utvikle en helhetlig kvalitets- og kompetanseplan for det kommunale barnevernet.

Som påpekt tidligere i denne uttalelsen, er manglende kapasitet i form av tid, personell og ressurser en kritisk faktor i mange kommuner. Kompetanseheving og implementering av ny kunnskap er ressurskrevende i seg selv, og vil fort gå på bekostning av løpende saksbehandling. Et kvalitetsløft vil måtte innebære nødvendig og planmessig ressurstilførsel til etaten innenfor en tilstrekkelig lang periode. Fylkesnemndene understreker betydningen av at en slik ressurstilførsel er nødvendig for å sette den kommunale barneverntjenesten i stand til å nå disse målene. Ressurstilførselen bør ikke skje som økning av statens alminnelige og frie tilskudd til kommunene, men som en øremerket overføring.

Etter fylkesnemndenes skjønn er det vesentlig at det skjer en generell kompetanseheving innenfor grunnutdanningen av barnevernspedagoger. Det må vurderes om en treårig utdanning er tilstrekkelig til å gå inn i det kompliserte arbeidet barneverntjenestens ansatte skal utføre. Til sammenligning peker fylkesnemndene her på at lærerutdanningen har blitt utvidet de senere årene. En utvidelse av utdanningen i en eller annen form ville kunne gi nødvendig utbytte også for barnevernspedagogene. Fylkesnemndene slutter seg til at det i tillegg er behov for å vurdere videreutdanningstilbud som gir rom for mer fordypning og spesialisering på de områdene som er egnet for dette.

Fylkesnemndene er enig i at det bør bygges opp et tilbud om ekstern bistand til kommuner med særlig behov, for å få på plass systemer, rutiner og arbeidsformer. I tillegg bør det etableres en sentral «kunnskapsbank» innenfor de mest kompliserte og utfordrende fagområdene, hvor kommunene kan hente faglig støtte og ekstern veiledning om beste praksis og aktuelle tiltak. Det bør vurderes om et slikt tilbud også bør innebære bistand i kompliserte enkeltsaker.

Fylkesnemndene slutter seg til at etablering og iverksettelse av kvalitets- og kompetansetiltak må skje *før* endringer i ansvarsdelingen, slik at kommunene får mulighet til å bygge opp nødvendig kompetanse *før* overføring av oppgaver.

Ikrafttredelse og overgangsregler (høringsnotatet kapittel 13)

Fylkesnemndene har ikke særlige merknader til den tidsplanen som er lagt for gjennomføringen. Fylkesnemndene understreker imidlertid at det bør være en absolutt forutsetning at det etableres virkemidler som sikrer at *ingen* barn i statlige fosterhjem eller andre velfungerende tiltak opplever å måtte flytte som en konsekvens av endringer i ansvarsdelingen.

Med vennlig hilsen

Pernille Pettersen Smith
direktør

Inger Mo
Daglig leder/nemndsleder,
Fylkesnemnda i Telemark